

Sak 3 Kvoteråd og metodikk for våre viktigste fiskebestander

Bakgrunn

Det internasjonale råd for havforskning (ICES) og den norsk-russiske arbeidsgruppen for arktiske fiskerier (JRN-AFWG) har lagt frem sine kvoteråd for 2026 for de viktigste bestandene i Barentshavet og områdene nord for 62°N. Rådene danner grunnlag for kommende bilaterale kvoteforhandlinger mellom Norge og Russland samt for nasjonale reguleringer av fisket i 2026. I første del av notatet har vi tatt med en samlet oversikt over status, utvikling og hovedtrekk i de vitenskapelige rådene, med særskilt vekt på nordøstarktisk torsk, hyse og sei, samt kommentarer til kysttorskbestandene.

I andre del av notatet har vi tatt med kvoterådene fra ICES for pelagiske bestander og til siste har vi tatt med kvoterådet for snøkrabbe.

Bunnfisk Nord for 62°Nord

Nordøstarktisk torsk

JRN-AFWG anslår at gytebestanden av nordøstarktisk torsk i 2025 ligger på om lag 325 000 tonn, det laveste nivået siden år 2000. Bestanden har hatt en nedadgående trend siden toppåret i 2013 (2,2 millioner tonn). Hovedårsakene er svak rekruttering i senere år og et litt for høyt fiskepress de siste sesongene. I tråd med forvaltningsregelen anbefaler forskerne en kvote på inntil 269 440 tonn i 2026, som tilsvarer en nedgang på 21 % fra avtalt kvote for 2025 og 14 % lavere enn rådet for 2025. Gytebestanden er under tiltakspunktet (460 000 tonn), og det legges vekt på at rådet bør følges i kommende forhandlinger med Russland.

Nordøstarktisk hyse

For hyse anbefaler JRN-AFWG en kvote på 153 293 tonn i 2026, som er opp 18 % fra avtalt kvote for 2025 og opp 43 % fra kvoterådet for 2025. Oppgangen skyldes bedre rekruttering, og forskerne forventer at bestanden vil fortsette å vokse mot 2027. Hysebestanden vurderes som i god forfatning, selv om fiskepresset fortsatt er noe høyt.

Nordøstarktisk sei

ICES anbefaler for 2026 en kvote på 164 149 tonn, en reduksjon på 15 % fra avtalt kvote for 2025. Rådet er gitt etter forvaltningsplanens stabilitetsregel. Uten denne ville nedgangen vært rundt 20 %. Bestanden vurderes som i god stand og høstes bærekraftig; fiskepresset har ligget under referansepunktet (FMGT = 0,32) siden 2013. Gytebestanden hadde en topp i 2024, men ventes å falle noe de neste årene, blant annet på grunn av svak 2020-årsklasse.

Kysttorsk nord for 62°N

ICES anbefaler for 2026:

- Kysttorsk 62–67°N: Inntil 1 119 tonn, en nedgang på 42 % fra rådet for 2025.

Gytebestanden ligger mellom MSY Btrigger og Blim, og fiskepresset vurderes som

for høyt.

- Kysttorsk nord for 67°N: Inntil 27 887 tonn, en økning på 5 % fra 2025-rådet.

Bestanden har hatt positiv utvikling de siste årene som følge av bedre rekruttering og redusert fiskepress.

Andre bestander

For helhetsbilde av ressursgrunnlaget i nord viser ICES-rådene ellers:

- Lange nord for 62°N: 6 906 tonn (-20 %).

- Brosme nord for 62°N: 8 748 tonn (+8 %). Begge vurderes som datafattige bestander, men over referansepunkt for biomasse.

Oppsummering og vurdering

Art / bestand	Råd 2026 (tonn)	Endring fra kvoterådet i 2025	Bestandsstatus	Kommentar
Torsk (nordøstarktisk)	269 440	-14 %	Under tiltakspunkt	Svak rekruttering, nedgang siden 2013
Hyse (nordøstarktisk)	153 293	+43 %	God	Bedre rekruttering, forventet vekst
Sei (nordøstarktisk)	164 149	-15 %	God	Stabil rekruttering, svak 2020-årsklasse
Kysttorsk 62–67°N	1 119	-42 %	Presset	Høyt fiskepress, svak bestand
Kysttorsk > 67°N	27 887	+5 %	Bedret	Økende gytebestand

Overordnede betraktninger

Rådene for torsk og sei viser en videreføring av en nedadgående trend som følge av svake årsklasser og behov for forsiktighet. For hyse er situasjonen lysere, med signaler om bedret rekruttering og positiv bestandsutvikling. Kysttorskbestandene viser fortsatt store regionale forskjeller, der noen områder har begynt å ta seg opp. Det vitenskapelige grunnlaget preges fortsatt av svingninger og revisjoner som kan påvirke tilliten til modellene. Stabilitet i kvoter og forutsigbare rammevilkår er avgjørende både for fiskeriene, kystsamfunnene og markedet.

Pelagiske fiskerier

Norsk vårgytende sild: ICES anbefaler i henhold til den vedtatte forvaltningsplanen mellom Norge, UK, EU, Færøyene, Island og Russland en totalfangst inntil 533 914 tonn i 2026, opp 33% fra rådet for 2025 (401 794 tonn). Det er de sterke årsklassene 2021 og 2022 som bidrar positivt til bestanden. Gytebestanden er predikert til å være 3,0 millioner tonn i 2026, og fremdeles under tiltakspunktet ($MSY_{Btrigger} = 3,177$ millioner tonn), noe som medfører at ønsket fiskepress reduseres fra 0,14 til 0,123. Fiskepresset har sunket litt i siste år og når de nasjonale kvotene summeres, beregner ICES at ca. 435 tusen tonn fangstes i 2025, dette tilsvarer en fiskedødelighet på 0,138 og er innenfor F_{MSY} (0,21) og F_{MGT} (0,14). F_{MSY} ble oppdatert etter metoderevisjonen i vinter.

Bestanden gjennomgikk en metoderevisjon i vinter og de viktigste endringene var inkludering av merke-gjenfangst data og rekrutteringsindekser fra økosystemtoktet i Barentshavet. Det er forventet at det siste skal føre til mer stabile prediksjoner for innkommende årsklasser til gytebestanden. Det russiske rekrutteringstoktet (maitoktet) i Barentshavet har ikke blitt gjennomført i år og det foreligger derfor ingen toktestimat for antall 2-åringer i 2025, men dette er antatt å ha liten innvirkning på kvoterådet. ICES predikerer at bestanden vil komme over $MSY_{Btrigger}$ i 2027 og det er ventet at de sterke årsklassene vil føre til en positiv utvikling i bestanden i årene som kommer.

Makrell: ICES anbefaler i henhold til MSY tilnærmingen en totalfangst inntil 174 357 tonn i 2026, som er ned 70% i forhold til rådet for 2025 (576 958 tonn). Grunnene til det kraftige kuttet i kvoterådet er sammensatt. Bestanden har falt mye i senere år pga sviktende rekruttering og et for høyt fiskepress. ICES estimerer gytebestanden til å være 2,7 millioner tonn i 2025, som er under det kritiske nivået ($Blim = 3,07$ millioner tonn). ICES tar dermed i bruk ekstratiltak for å sikre at gytebestanden i 2027 har 50% sannsynlighet for å komme over $Blim$. ICES benytter et pessimistisk syn i prediksjonen av bestanden og antar at den dårlige rekrutteringen, ved alder 2 år, fortsetter i 2026 og 2027. Disse årsklassene bidrar mye til predikert gytebiomasse i 2027 og har derfor stor negativ påvirkning på kvoterådet. Resultatet er at fiskepresset justeres ned fra $F_{MSY}=0,191$ til $F=0,072$ for å gjenoppbygge bestanden. F_{MSY} ble oppdatert etter metoderevisjonen i vinter.

Summen av nasjonale kvoter tilsier at fangsten i 2025 vil være 755 tusen tonn. Dette tilsvarer en fiskedødelighet på 0,29 som er godt over F_{MSY} og F_{pa} (0,191). Hvis rådet for 2026 følges er det ventet at bestanden vil øke litt frem mot 2027.

Makrell gjennomgikk en metoderevisjon i vinter og det ble gjort store endringer i inngangsdata, antagelser og modelloppsett som alle bidro til et sterkt endret syn på bestanden. Bestanden ble kraftig oppjustert historisk, mens nåværende bestandsestimat ble mindre endret. Den fallende trenden etter toppen i 2014 ble dermed forsterket. Nye retningslinjer med hensyn til fastsettelse av $Blim$ førte til en oppjustering av dette punktet i både absolutt og relativ verdi. Tiltakspunktet MSY

Btrigger har også blitt oppjustert både absolutt og relativt. Disse oppjusteringene påvirker kvoterådet negativt.

Fangstdata, merke-gjenfangstdata, tråltoktet og eggtoktet er datakildene som brukes i bestandsvurderingen av makrell. Som regel har disse vist litt forskjellige signaler, men i årets bestandsvurdering har alle disse kildene bidratt med lave estimater. Med få unntak er disse datapunktene lavere i 2025 enn i 2024, noe som medfører at gytebestandsestimatet faller med 13% fra 2024 til 2025 i den nye bestandsmodellen. Dette høres lite ut med tanke på det kraftige kuttet i kvoteråd, men siden gytebestanden faller under Blim og rekrutteringen er antatt å være svak så får det store konsekvenser.

Kolmule: ICES anbefaler i henhold til den vedtatte forvaltningsplanen mellom Norge, UK, EU, Færøyene og Island en totalfangst inntil 851 344 tonn i 2026, ned 41 % fra kvoteråd for 2025 (1 447 054 tonn). Nedgangen skyldes en nedjustering av 2021 og 2022 årsklassene og et høyt fiskepress. Gytetoktet i vår gav lavere bestandsestimat enn forventet og indikerte en nedgang i totalt bestandsantall på 34%. Det lave toktresultatet kan ha blitt påvirket av mye dårlig vær. Bestanden er i god biologisk forfatning og gytebestanden er predikert til å være 3,65 millioner tonn i 2026. Summen av nasjonale kvoter tilsier at fangsten i 2025 vil være 1,75 millioner tonn. Dette tilsvarer en fiskedødelighet på 0,68 som er godt over F_{MSY} og F_{pa} (0,32). Hvis rådet følges er det ventet at bestanden vil øke litt frem mot 2027.

Vestlig hestmakrell: ICES anbefaler i henhold til MSY-tilnærmingen en totalfangst inntil 74 214 tonn i 2026, ned 2% i forhold til rådet for 2025 (75 545 tonn). Gytebestanden er over tiltakspunktet MSY Btrigger i 2025 og høstes bærekraftig.

Øyepål

Anbefalt kvote 2026: 0 tonn

Anbefalt kvote 2025: 0 tonn

Estimert totalfangst for perioden november 2024 – 15. september 2025: 2 912 tonn.

Oppsummering og vurdering

Makrellen har stor betydning for den pelagiske flåten og kvoterådet for 2026 er derfor svært dramatisk. ICES anbefaler en reduksjon i totalkvoten på makrell til **174 357 tonn** for 2026. Dette er en nedgang på rundt 70 % sammenlignet med rådet for 2025. Bakgrunnen er at gytebestanden (SSB) er under det kritiske biologiske referansepunktet (Blim), og bestanden anses å være i en kritisk tilstand, hovedsakelig på grunn av mange års overfiske der kyststatene har satt høyere nasjonale kvoter enn det vitenskapelige rådet har anbefalt.

Makrell gjennomgikk en metoderevisjon i vinter og det ble gjort store endringer i inngangsdata, antagelser og modelloppsett som alle bidro til et sterkt endret syn på bestanden. Bestanden ble kraftig oppjustert historisk, mens nåværende bestandsestimat ble mindre endret. Den fallende trenden etter toppen i 2014 ble dermed forsterket. Nye retningslinjer med hensyn til fastsettelse av Blim førte til en oppjustering av dette punktet i både absolutt og relativ verdi. Tiltakspunktet MSY

Btrigger har også blitt oppjustert både absolutt og relativt. Disse oppjusteringene påvirker kvoterådet negativt.

Fangstdata, merke-gjenfangstdata, tråltoktet og eggtoktet er datakildene som brukes i bestandsvurderingen av makrell. Som regel har disse vist litt forskjellige signaler, men i årets bestandsvurdering har alle disse kildene bidratt med lave estimater. Med få unntak er disse datapunktene lavere i 2025 enn i 2024, noe som medfører at gytebestandsestimatet faller med 13% fra 2024 til 2025 i den nye bestandsmodellen. Dette høres lite ut med tanke på det kraftige kuttet i kvoteråd, men siden gytebestanden faller under Blim og rekrutteringen er antatt å være svak så får det store konsekvenser.

Kolmulekvoten er foreslått redusert med 41% i forhold til kvoterådet for 2025, og kvoterådet for øyepål er fortsatt 0 og for tobis var det 0-råd for 2025. Utpå våren vil nye undersøkelser vise om det er grunnlag for en åpning i tobisfisket. Eneste lyspunktet i pelagisk sektor er norsk vårgytende sild der forskerne anbefaler en økning på 33% i forhold til rådet i 2025.

Snøkrabbe

Anbefalt kvote 2026: 12 336 tonn

Anbefalt kvote 2025: 12 724 tonn

Snøkrabbe på norsk sokkel. Kvoteråd, totalkvote og totalfangst på norsk sokkel. I tillegg vises alle landinger av norske fiskefartøy av snøkrabbefangster i Barentshavet. Alle verdier er i tonn.

År	Råd	Totalkvote	Totalfangst	Norsk flåte
2012			3	3
2013			189	189
2014			2065	1881
2015			4983	3105
2016			6933	5406
2017	3 600 – 4 500	4000	3101	3101
2018	4 000 – 5 500	4000	2812	2812
2019	3 500 – 5 000	4000	4049	4049
2020	<5 500	4500	4387	4387
2021	<6 500	6500	6861	6861

Snøkrabbe på norsk sokkel. Kvoteråd, totalkvote og totalfangst på norsk sokkel. I tillegg vises alle landinger av norske fiskefartøy av snøkrabbefangster i Barentshavet. Alle verdier er i tonn.

År	Råd	Totalkvote	Totalfangst	Norsk flåte
2022	<6 725	6725	7960	7960
2023	<7 790	7117	7643	7643
2024	<10 300	9758	10462	10462
2025	<12 725	12019		
2026	<12 336	12336		

Kilde: Havforskningsinstituttet

Kvoterådet for 2026 kom uten at Havforskningsinstituttet hadde gjennomført eget snøkrabbetokt i 2025, slik de har hatt siden 2017. Fiskebåts medlemmer var kritisk til kvoterådet, fordi de mente at snøkrabben hadde økt i utbredelsen. Den fiskbare delen av bestanden og at det var store mengder krabbe over store områder.

Styret innbyr årsmøtet til å fatte følgende vedtak:

Årsmøtet i Fiskebåt Nord tar innledningene fra forsker Are Salthaug, Havforskningsinstituttet og fagsjef Rita Naustvik, FHF til orientering. Fiskebåt viser til de årlige kvoterådene for sentrale fiskebestander og snøkrabbe, og understreker betydningen av et solid og oppdatert kunnskapsgrunnlag for å sikre en bærekraftig forvaltning av de marine ressursene.

Fiskebåt Nord erkjenner at vi har et dyktig forskningsmiljø i Havforskningsinstituttet og at miljøet representerer en stor verdi for fiskerinæringa. Kvoterådene som fastsettes i samråd med ICES, gjøres på basis av best tilgjengelig kunnskap. Det er likevel viktig å påpeke at rådene over tid har vist betydelige svingninger, og at de ikke alltid oppleves å være i samsvar med fiskernes erfaringer og observasjoner fra feltet. Dette bidrar til usikkerhet både for forvaltningen og for næringen.

Fiskebåt Nord mener at metodene for datainnsamling og bestandsvurdering bør videreutvikles slik at kvoterådene i større grad reflekterer den faktiske situasjonen i havet. Fiskebåt Nord mener det kan være et uutnyttet potensial i å ta i bruk kunnskap og teknologi som allerede finnes i fiskeflåten. Særlig vises det til ekkolodd- og sonardata, samt annen elektronisk informasjon fra fartøyene, som gjennom strukturert innsamling og kvalitetssikring, kan bidra til et bedre og mer detaljert bilde av bestandsutbredelse og tetthet.

Videre ser Fiskebåt Nord store muligheter i økt bruk av ny teknologi, som eksempelvis droner og autonome fartøy, i overvåkningen av bestander og økosystemer.

Fiskebåt Nord inviterer derfor til et tettere samarbeid mellom Havforskningsinstituttet og fiskeflåten, med sikte på:

- *å utvikle og ta i bruk nye metoder for innsamling og analyse av bestandsdata,*
- *å utnytte eksisterende teknologi og erfaringskunnskap i næringen,*
- *og å styrke dialogen mellom forskning, forvaltning og næring om hvordan rådene best kan forbedres.*

Samtidig understreker Fiskebåt Nord at fiskeflåten står fast ved prinsippet om en bærekraftig og føre-var basert forvaltning. Et godt kunnskapsgrunnlag og robuste metoder for bestandsvurdering, vil bidra til å redusere usikkerhet, og dermed gjøre det mulig å kombinere langsiktig ressursvern med stabile og forutsigbare rammevilkår for næringen.